

Szárormányosok, az első repcekártevők

Kiélezett harcra kell felkészülni a termést tizedelő rovarok ellen

Nincsenek könnyű helyzetben a repcetermesztő gazdák! E megjegyzéssel most nem is az időjárási változásokra, a növényvédelmet érintő korlátozásokra gondolok. Inkább arra, hogy rövidesen el kell dönteniük, mely területükön hagyják meg az állományukat és melyeken döntenek annak kiművelése mellett. Ezen túl pedig a tavasszal együtt rövidesen megérkeznek az első rovarkártevők is.

1. Nagy repceormányos

Ormányosok

A repcében a rovarkártevők széles köre, így több ormányosfaj is károsít, ezek közül a kora tavaszi időszakban kettőnek, a repceszárormányosnak (címképünk), valamint a nagy repceormányosnak (1. kép) a megjelenésére kell számítani. Ezek már nagyon korán, az időjárási körülmények alakulásától függően akár már február végén, március elején elkezdenek betelepülni az állományokba, ahol hosszabb-rövidebb ideig tartó érési táplálkozást követően megkezdik a tojásrakást. A repceszárormányos erre a célra legtöbbször a levélnyeleket választja, amelyekbe kisebb csomókban helyezi el tojásait. A nagy repceormányos azokat ettől eltérő módon, közvetlenül a főszár hajtáscsúcs alatti részébe, egyesével rakja. Mindkét kártevő esetében igaz, hogy a fő kártevő a lárva, valamint hogy a kártétel mértékét kizárólag a kifejlett egyedek gyérítésével mérsékelhetjük. Amint a tojások bekerülnek a növényi részekbe, a védekezési lehetőségünk megszűnt, onnantól sem a kikelő, sem pedig a szövetek között fejlődő és károsító lárvákat nem tudjuk elérni. Bár a lárvák fejlődésüket többnyire más növényi részben kezdik, végül a repceszárormányosok is a főszárba rágják be magukat, így abban mindkét faj egyedei együttesen károsítanak. Ez a kártétel olyan mértékű is lehet, ami a szár belső szöveteinek szinte teljes elvesztését eredményezheti. Ennek hatására a növény föld feletti részeinek víz- és tápanyagellátása romlik, ami kihat azok fejlődésére, de a terméskép-zés folyamatára is.

A szárat károsító ormányosok ellen a védekezés kötelező.

Védekezni nehéz, de muszáj

Azok számára, akik néztek már meg közelebbről ormányoslárvák által agyonrágott levélnyelet (2. kép) vagy szárat (3. kép), nem is kérdés, hogy szükség van-e védekezésre a kártételük megelőzésére. Ebben szerencsére teljes a konszenzus a repcetermesztők körében, aki intenzíven termeszti e növényt, nem hagyja el a kora tavaszi védekezést. Ami, tegyük hozzá, egyre nehezebb.

Nehezebb azért, mert a rovarölő hatóanyagok kivonása talán éppen a repcét érintette a legérzékenyebben, mára alig maradt, ami a megszokott technológiában hatékonyan lenne alkalmazható. De nehéz azért is, mert az időjárási körülmények változása néha alaposan megbonyolítja a védekezést. Elegendő visszagondolnunk az előző évre, a repce tavaszi indulására. Időjárási frontok váltották egymást, a hőmérsékleti értékek hol felugrottak, hol visszazuhantak, ezért a kártevők táblára történő betelepedése is ennek megfelelően hektikusan, több hullámban történt. Jól felkészült gazdálkodó legyen a talpán, aki ilyen körülmények között a megszokott hatékonysággal védte meg állományát.

De más szempontból is egyre nehezebb a védekezés, aminek oka, hogy átrendeződni látszanak az arányok a repceszárormányos, valamint a nagy repceormányos között. Ez utóbbiból ugyanis egyre nagyobb egyedszám látható a repcetáblákon, nő a kártételükre egyértelműen utaló, torzult növekedésű növények (4. kép) aránya. Mivel ezek a görbülő, gyakorta felhasadó szárrészek el is törhetnek, a faj által okozott kár mértéke lényegesen nagyobb lehet, mint a repceszárormányos esetében.

2. Ormányoslárvák a levélnyélben

3. Ormányoslárvák a repceszárban

A legfontosabb a „mikor”

A repceszárat károsító ormányosok elleni védekezés meghatározó kérdése, hogy mikor végezzük el a kártételüket megakadályozni hivatott állománypermetezést. Ebben nagyon jó segítséget adnak számunkra a sárga tálas vagy sárga fogólapos (5. kép) csapdázási módszerek. Amennyiben ezek a táblán belül jó helyre kerülnek, viszonylag pontos képet fognak adni a „mikor"-ról, a betelepedés kezdetéről. Annak mértékéről, a „mennyi"-ről már kevésbé pontos az általuk nyújtott információ, mert azt, hogy hány egyedet találunk meg a segítségükkel, alapvetően meghatározza, valóban jó helyre sikerült-e kihelyeznünk azokat. Fontos a gyakori és rendszeres ellenőrzésük, de ezen túl a növények átvizsgálásáról sem szabad megfeledkeznünk, sokszor előfordul ugyanis, hogy miközben a sárga tál vagy a sárga fogólap üres, a növényeken már megtaláljuk az első egyedeket.

A repce-termesztésben tapasztalt változások miatt az ormányosok elleni védekezési stratégia újragondolása szükséges.

A védekezés időzítésének a károsító fajok – a fentiekben már említett – átrendeződése is különös hangsúlyt ad. A nagy repceormányos fokozódó térhódítása mára a jól megszokott, hosszú évek óta alkalmazott védekezési elvek átgondolását teszi szükségessé.

Ez a kártevő, összehasonlítva a repceszárormányossal, már alacsonyabb hőmérsékleten aktívvá válik, ezért a táblákra való betelepedése is korábban megkezdődik. Mivel az érési táplálkozása rövidebb, a tojásrakása is korábban történik. Amennyiben a megszokottak szerint az első ormányosok megtalálása után körülbelül két héttel végezzük el a kezelést, szinte biztosan megkésünk a nagy szárormányos elleni védekezéssel.

A védekezés időzítésének nehézségeit látva az lehet a jó stratégia, ha az első ormányos megtalálását követően legkésőbb hét-tíz nappal végzünk egy állománypermetezést, amit az időjárástól függően egy – esetleg bekövetkező – felmelegedési hullámot követően megismétlünk.

A felhasznált készítmény lehetőleg rendelkezzen gyomormereghatással, tartamhatása pedig az elérhető leghosszabb legyen. Ha ilyen elvek mentén építjük fel védekezési stratégiánkat, nagy valószínűséggel elkerüljük az időjárási körülmények hektikus alakulásából, valamint a kártevők faji összetételének változásából fakadó csapdákat is.

Ne feledjük, a szárat károsító ormányosok kártétele elleni védekezés alapja a kezelés pontos időzítése. Ezért azt javasoljuk, hogy Ön, kedves repcetermesztő olvasó, e cikk elolvasása után kerekedjen fel, és helyezze ki a sárga tálakat vagy a sárga fogólapokat, amelyek ebben nagy segítséget jelentenek.

AGRÁRUNIÓ

4. Nagy repceormányos látványos kártételi tünete

5. Sárga fogólap a repceállományban